

วัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านคำเรียกบุคคลในภาษาไทย และภาษาเวียดนาม¹

Culture Reflected in Address Terms in Thai and Vietnamese Languages

Nguyen Thi Thuy Chau^{a*} พัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์^b และ สุภาพร คงศิริรัตน์^c
Nguyen Thi Thuy Chau^{a*}, Patcharin Anunsiriwat^b and Supaporn Kongsirirat^c

^{abc}Faculty of Humanities, Naresuan University, Phitsanulok 65000, Thailand

^{*}Corresponding authors. E-mail: nguyenthuychau@gmail.com

Abstract

This article analyzes certain cultural characteristics that are reflected in address terms in Thai and Vietnamese languages used in family conversations. The data were collected from the conversations of ten Thai and Vietnamese novels published during the period 2011 to 2015. The results show that the terms of address in families in these two languages demonstrate similar cultural characteristics, such as respecting elders, being kind to younger people, and being humble and praising others. However, they also reveal certain differences in thinking styles. For example, Thai people emphasize age and familiarity, but kinship rank is more important in Vietnamese thinking.

Keywords: terms of address, culture, language, Thai and Vietnamese languages

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านคำเรียกบุคคลที่ปรากฏในการสนทนาภายในครอบครัวของภาษาไทยและภาษาเวียดนาม โดยเก็บข้อมูลคำเรียกบุคคลจากบทสนทนาในนวนิยายไทยและเวียดนามระหว่างปี 2554 ถึง 2558 จำนวน 10 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า การใช้คำเรียกบุคคลในครอบครัวในภาษาไทย

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการใช้คำเรียกบุคคลในภาษาไทยและภาษาเวียดนาม” หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

และภาษาเวียดนามแสดงให้เห็นลักษณะทางวัฒนธรรมของประเทศทั้งสองที่เหมือนกันหลายประการ ได้แก่ การเคารพนับถือผู้อาวุโส เอนดูผู้น้อย อ่อนน้อมถ่อมตนและยกย่องผู้อื่น นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นความแตกต่างทางด้านความคิดของคนในสองประเทศ อาทิ คนไทยเห็นความสำคัญกับเรื่องอายุและความสนิทสนมเป็นกันเอง ในขณะที่คนเวียดนามเห็นความสำคัญกับเรื่องศักดิ์ของญาติ

คำสำคัญ: คำเรียกบุคคล วัฒนธรรม ภาษา ภาษาไทยและภาษาเวียดนาม

ความนำ

ถึงแม้ไทยกับเวียดนามเป็นประเทศที่ไม่มีพรมแดนติดต่อกัน ทว่าทั้งสองประเทศตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เหมือนกัน มีวัฒนธรรมหลายประการที่คล้ายคลึงกันนับตั้งแต่วิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการทำนา การสร้างบ้านที่มีได้ถุนสูงเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพอากาศร้อนชื้น รวมทั้งวัฒนธรรมการใช้ภาษาก็ไม่แตกต่างกันมากนัก (Le Thi Lien, 2008: 36-47) แม้ว่าภาษาไทยและภาษาเวียดนามไม่ใช่ภาษาตระกูลเดียวกัน โดยภาษาไทยจัดเป็นภาษาของตระกูลไท-กะได (Cooke, 1986: 1) ส่วนภาษาเวียดนามถูกจัดอยู่ในกลุ่มภาษาเวียด-เมือง ซึ่งอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Mai Ngoc Chu, 1999: 113) แต่จากการศึกษาพบว่า มีวัฒนธรรมทางภาษาบางอย่างร่วมกัน เช่น การให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโส ความอ่อนน้อมถ่อมตน การให้ความเอ็นดูเด็ก และความเป็นกันเอง เป็นต้น ซึ่งปรากฏในการใช้คำเรียกบุคคลในครอบครัว ตัวอย่างที่เห็นชัดคือทั้งคนไทยและคนเวียดนามต่างนิยมใช้คำเรียกญาติเพื่อเรียกคนที่ไม่ใช่ญาติในสังคม หลักการใช้คำเรียกญาติกับบุคคลที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติในภาษาทั้งสองดังกล่าวก็มีลักษณะคล้ายกัน กล่าวคือมีการเทียบอายุของผู้ฟังกับญาติของตน (Naksakul, 1997: 2; Phan Thi Phuong Dung, 2004: 72) เช่น หากผู้ฟังเป็นเพศชายที่มีอายุมากกว่าพ่อของตน คนไทยจะเรียกบุคคลผู้นั้นว่า ลุง ส่วนคนเวียดนามจะเรียกว่า bác “ลุง” เช่นเดียวกัน การสนทนาระหว่างเครือญาติของคนไทยและคนเวียดนาม ญาติผู้ใหญ่สามารถใช้ชื่อเพื่อเรียกญาติผู้น้อย เช่น แก้ว, หยก, Durong, Thành ขณะที่ญาติผู้น้อย

ไม่สามารถเรียกญาติผู้ใหญ่ด้วยชื่ออย่างเดียว หากต้องใช้คำเรียกญาติแทน เช่น ตา ยาย พ่อ แม่ ông “ปู่/ตา”, bà “ตา/ยาย”, bố “พ่อ”, mẹ “แม่” หรือใช้รูปแบบ [คำเรียกญาติ + ชื่อ] เช่น พี่กุล, อาซด, bác Thụ “ลุง Thụ”, dì Mai “น้า Mai” เพื่อเรียกญาติผู้ใหญ่ (Tingsapat and Prasithrathsint, 1988: 71; Bui Thi Minh Yen, 2001: 98)

คำเรียกบุคคลในบทความนี้หมายถึงคำหรือกลุ่มคำที่ผู้พูดใช้เรียกตนเอง เรียกผู้ฟังหรือกล่าวถึงบุคคลที่สามในการสนทนา ที่ผ่านมามีงานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกบุคคลในภาษาไทยและภาษาเวียดนามของ Cooke (1968) ที่ศึกษาโครงสร้างทางภาษาและการใช้ของคำสรรพนามและคำนามชนิดอื่นๆ เช่น คำเรียกญาติ คำบอกอาชีพหรือตำแหน่ง ชื่อที่ใช้เรียกบุคคลในภาษาไทย พม่า และเวียดนาม นอกจากนี้มีงานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกบุคคลในภาษาไทยหรือในภาษาเวียดนาม เช่น Palakornkul (1972) ศึกษาการใช้คำเรียกบุคคลในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ที่ถูกกำหนดด้วยปัจจัยด้านสังคมและความสัมพันธ์บนพื้นฐานของลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมไทย Tingsapat and Prasithrathsint (1988) ศึกษาส่วนประกอบ รูปแบบ และความเปลี่ยนแปลงในการใช้คำเรียกบุคคลที่เป็นผู้ฟัง หรือคำเรียกขาน และปัจจัยที่กำหนดความแตกต่างในการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ Nguyen Van Chien (1993) ศึกษาชนิดของคำที่ใช้เป็นคำเรียกบุคคลและลักษณะการใช้คำเรียกบุคคลในภาษาเวียดนาม Bui Thi Minh Yen (2001) ศึกษาลักษณะการใช้คำเรียกบุคคลในภาษาเวียดนามที่ใช้ภายในครอบครัว ในโรงเรียน อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้าง ส่วนประกอบ และลักษณะการใช้ของคำเรียกบุคคลในภาษาไทยกับภาษาเวียดนามที่ศึกษาร่วมกันรวมทั้งการวิเคราะห์ลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากการใช้คำเรียกบุคคลในภาษาทั้งสองนี้ยังไม่ค่อยแพร่หลายนัก เนื่องจากข้อจำกัดที่ต้องรู้ภาษาทั้งสองนี้ ดังนั้น หากมีการวิเคราะห์ส่วนประกอบ ความหมาย และลักษณะการใช้คำเรียกบุคคลในภาษาไทยและภาษาเวียดนามจะทำให้เห็นลักษณะทางด้านวัฒนธรรมของสังคมทั้งสองได้เป็นอย่างดี ดังที่ Singnoi (2005) ได้กล่าวไว้ว่า “หากมีการพิจารณาความหมายของศัพท์หมวดต่างๆ ในภาษาหนึ่งๆ แล้ว จะทำให้เราเข้าใจความนึกคิดและการ

มองโลกของคนทีพูดภาษานั้นได้” ในบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านคำเรียกบุคคลในภาษาไทยและภาษาเวียดนามที่ใช้ระหว่างสมาชิกในครอบครัว เช่น ระหว่างญาติผู้ใหญ่กับญาติผู้น้อย ระหว่างสามีกับภรรยา เพื่อแสดงลักษณะทั้งคล้ายคลึงและแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ความคิดของคนไทยและคนเวียดนาม และทำให้เข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมในการใช้ภาษาของคนทั้งสองประเทศมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากการใช้คำเรียกบุคคลในครอบครัวในภาษาไทยและในภาษาเวียดนามปัจจุบัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ส่วนประกอบของคำเรียกบุคคล หมายถึง คำชนิดต่างๆ เช่น สรรพนาม คำเรียกญาติ ชื่อ คำบอกยศ คำบอกอาชีพหรือตำแหน่ง คำนำหน้า นิยม สรรพนาม คำนาม และกลุ่มคำ ที่ผู้พูดใช้ประกอบเป็นคำเรียกบุคคลในภาษาไทยและภาษาเวียดนาม

รูปแบบของคำเรียกบุคคล หมายถึง รูปแบบการประกอบจากส่วนประกอบต่างๆ ของคำเรียกบุคคลในภาษาไทยและภาษาเวียดนาม

คำเรียกบุคคล หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่มีรูปแบบต่างๆ ซึ่งผู้พูดใช้เพื่อเรียกตนเอง ผู้ฟัง หรือผู้ถูกกล่าวถึงในขณะสนทนา คำเหล่านี้ได้แก่คำหรือกลุ่มคำที่ทำหน้าที่เป็นประธานหรือกรรมของประโยคคำพูดของผู้ใช้ภาษา ซึ่งนอกจากมีหน้าที่บ่งบอกถึงบุรุษในการสนทนาแล้ว ยังแฝงความหมายของความสัมพันธ์และสถานภาพทางสังคมระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ถูกกล่าวถึงอีกด้วย

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

1. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะคัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเก็บข้อมูลคำเรียกบุคคลที่ปรากฏใช้ในบทสนทนาจากนวนิยายไทยและเวียดนามตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1.1 นวนิยายไทยและเวียดนามที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นผลงานที่ได้รับการพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในระหว่างปี 2554-2558 โดยคัดเลือกนวนิยายไทยจำนวน 5 เรื่อง จากหมวดนวนิยายของเว็บไซต์ร้านนายอินทร์ และคัดเลือกนวนิยายเวียดนามจำนวน 5 เรื่อง จากหมวดนวนิยายของเว็บไซต์ร้านหนังสือ Fahasa เนื่องจากเป็นเว็บไซต์ของร้านขายหนังสือขนาดใหญ่ และมีชื่อเสียงมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทยและเวียดนามตามลำดับ

1.2 เนื้อเรื่องในนวนิยายทั้งของไทยและเวียดนามที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างสะท้อนเรื่องราวที่ตัวละครเอกที่เป็นเยาวชนหรือหนุ่มสาวที่มีการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมสมัยปัจจุบัน

1.3 นวนิยายไทยและเวียดนามที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างสะท้อนให้เห็นความหลากหลายทางด้าน 1) เพศ โดยผู้ใช้คำเรียกบุคคลต้องมีทั้งเพศชายและเพศหญิง 2) วัย โดยแบ่งผู้ใช้คำเรียกบุคคลเป็นเด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ 3) อาชีพ โดยผู้ใช้คำเรียกบุคคลต้องประกอบอาชีพต่างๆ ที่มีความหลากหลาย เช่น นักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ แพทย์ พยาบาล พนักงานออฟฟิศ นักธุรกิจ ข้าราชการ นักแสดง เป็นต้น และ 4) สถานภาพทางสังคมของผู้ใช้ภาษา โดยผู้ใช้คำเรียกบุคคลต้องมีสถานภาพแตกต่างกัน เช่น ระหว่างญาติผู้ใหญ่กับญาติผู้น้อย ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ระหว่างครูกับลูกศิษย์ ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง เป็นต้น

2. รายชื่อนวนิยายที่เขียนเป็นภาษาไทยและภาษาเวียดนามที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างมีรายละเอียดดังนี้ 1) โถงสี่เทา ผู้แต่ง เข้มพลอย 2) นางร้ายที่รัก ผู้แต่ง ดวงมัลย์ 3) รักสุดฤทธิ์ ผู้แต่ง พิมพ์ธนา 4) มายามัสยา ผู้แต่ง ชลาลัย 5) ทอรักห่มใจ ผู้แต่ง ดังปณณ 6) Chi co the la yeu ผู้แต่ง Han Nhu 7) Gai gia

xi tin ผู้แต่ง Nguyen Thu Thuy 8) La roi trong thanh pho ผู้แต่ง Le Xuan Khoa 9) Mang thai tuoi 17 ผู้แต่ง Vo Anh Tho และ 10) Bay buoc toi mua he ผู้แต่ง Nguyen Nhat Anh

3. เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นคำเรียกบุคคลที่ใช้ระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ถูกกล่าวถึงโดยแบ่งตามความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติและระหว่างสามีกับภรรยา คำเรียกบุคคลในภาษาทั้งสองคือ คำหรือกลุ่มคำที่ทำหน้าที่เป็นประธานหรือกรรมของประโยคที่ปรากฏในบทสนทนาจากนวนิยายไทยและเวียดนามทั้งหมด 10 เรื่อง ดังกล่าว

4. นำข้อมูลคำเรียกบุคคลที่ได้เก็บรวบรวมทั้งหมด (คำเรียกบุคคลในภาษาไทยและภาษาเวียดนามมีจำนวนทั้งหมด 1,320 คำ และ 1,138 คำ ตามลำดับ) มาวิเคราะห์โครงสร้างส่วนประกอบ ความหมาย และลักษณะการใช้ตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ถูกกล่าวถึง เพื่อทำให้เห็นลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากการใช้คำเรียกบุคคลเพื่อแสดงระบบความคิด การมองโลก และลักษณะทางวัฒนธรรมของคนในทั้งสองประเทศตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และนำเสนอผลงานวิจัยในลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์

เอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับคำเรียกบุคคลในภาษาไทยและในภาษาเวียดนาม

Cooke (1968: 1) กล่าวว่า คำเรียกบุคคล หมายถึง คำสรรพนามหรือคำชนิดอื่นๆ ที่ใช้เหมือนคำสรรพนาม คำเหล่านี้จะใช้เป็นประธานหรือกรรมของประโยคเพื่อเรียกบุคคลที่ปรากฏในคำพูดของบุคคลที่หนึ่งหรือบุคคลที่สอง

Palakornkul (1972: 34) ให้นิยามศัพท์ของคำเรียกบุคคลในภาษาไทยว่า คือคำที่ใช้เรียกผู้ส่งสาร (ผู้พูด) ผู้รับสาร (ผู้ฟัง) หรือผู้ถูกกล่าวถึงในการพูดสื่อสารบุคคลที่ร่วมในการสนทนาอาจเรียกว่า บุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3

Le Thanh Kim (2002: 31) ให้คำจำกัดความของคำเรียกบุคคลในภาษาเวียดนามสอดคล้องกับนิยามศัพท์ของ Palakornkul โดยกล่าวว่า คำเรียกบุคคลในภาษาเวียดนามหมายถึง คำที่ใช้เรียกตนเองหรือเรียกบุคคลใดบุคคลหนึ่งเมื่อเขาผู้นั้นอยู่ในฐานะเป็นบุรุษที่ 2 หรือบุรุษที่ 3 ในการสนทนา คำเรียกบุคคลนอกจากสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการสนทนาแล้ว ยังบ่งบอกถึงเจตนาความรู้สึก และฐานะของผู้เข้าร่วมการสนทนาในแต่ละสถานการณ์อีกด้วย

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยให้นิยามศัพท์ของคำเรียกบุคคลทั้งในภาษาไทยและในภาษาเวียดนามว่า คำเรียกบุคคลเป็นคำหรือกลุ่มคำที่ผู้พูดใช้เรียกแทนตนเอง เรียกผู้กำลังสนทนาและกล่าวถึงบุคคลที่สามที่อาจจะปรากฏตัวหรือไม่ปรากฏตัวในการสนทนานั้น คำเรียกบุคคลนอกจากแสดงออกถึงความสัมพันธ์ เจตนา อารมณ์ความรู้สึก สถานภาพทางสังคมของผู้ที่เข้าร่วมการสนทนาแล้ว ยังแฝงความหมายในเรื่องวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาอีกด้วย

2. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับส่วนประกอบและรูปแบบของคำเรียกบุคคลในภาษาไทยและภาษาเวียดนาม

บทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับส่วนประกอบและรูปแบบของคำเรียกบุคคลที่เป็นผู้ฟังในภาษาไทยของ Tingsapat and Prasithrathsint (1988: 17-21) โดยกล่าวว่า ส่วนประกอบของคำเรียกผู้ฟังในภาษาไทย ได้แก่ 1) ชื่อ เช่น จันทรา น้อย แก้ว 2) คำเรียกญาติ เช่น พ่อ แม่ ตา ยาย 3) ยศ เช่น จำ หมู่ คุณหญิง 4) อาชีพ/ตำแหน่ง เช่น หมอ นายอำเภอ 5) วลีแสดงความรู้สึก คือ คำหรือกลุ่มคำที่แสดงความรู้สึกที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง เช่น ที่รัก ยอดรักของพี่ 6) สรรพนาม/คำนำหน้า เช่น ท่าน คุณ นาง และ 7) คำลงท้าย เช่น ค่ะ ครับ จากส่วนประกอบทั้งหมด 7 ส่วนดังกล่าวประกอบเป็นคำเรียกผู้ฟังในภาษาไทยที่สามารถสรุปเป็นสูตร [คำเรียกผู้ฟัง = (ก) + (ข)] โดย (ก) คือ ส่วนประกอบ 1 (สรรพนาม/คำนำหน้า) ± 2 (คำเรียกญาติ) ± 3 (ยศ) ± 4 (อาชีพ/ตำแหน่ง) ± 5 (ชื่อ) ± 6 (วลีแสดงความรู้สึก) ส่วน (ข) คือ ส่วนประกอบ 7 (คำลงท้าย) ซึ่งส่วนประกอบนี้อาจจะมีหรือไม่ก็ได้ รูปแบบคำเรียกผู้ฟังในภาษาไทยสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คำเรียกผู้ฟังที่มีส่วนประกอบเดียว และคำเรียกผู้ฟังที่มีส่วนประกอบตั้งแต่

2 ส่วนขึ้นไป เช่น [คำนำหน้า + อาชีพ/ตำแหน่ง] เช่น คุณหมอ ท่านนายก [คำนำหน้า + ชื่อ] เช่น เจ้าแทน คุณละเมียด เป็นต้น

Le Thanh Kim (2002: 30 - 31) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับส่วนประกอบและรูปแบบของคำเรียกบุคคลในภาษาเวียดนามว่า คำเรียกบุคคลในภาษาเวียดนามประกอบด้วยคำ 2 ชนิด คือ บุรุษสรรพนาม เช่น tôi “ฉัน/ผม”, tao “กู”, mày “มึง”, nó “มัน” และ คำที่ใช้เสมือนบุรุษสรรพนาม ได้แก่ 1) คำเรียกญาติ เช่น bố “พ่อ”, mẹ “แม่” 2) คำบอกอาชีพ/ตำแหน่ง เช่น giáo sư “ศาสตราจารย์”, giám đốc “ผู้อำนวยการ” 3) คำบอกความสัมพันธ์ทางสังคม เช่น bạn “เพื่อน”, đồng chí “สหาย” 4) นิยมสรรพนาม เช่น đây “นี่”, đấy “นั่น” 5) ชื่อ เช่น Lâm, Vân และ 6) คำกริยา/คำวิเศษณ์ เช่น bé “เล็ก”, út “สุดท้อง” ส่วนรูปแบบของคำเรียกบุคคลในภาษาเวียดนามได้แก่ 1) ชื่อ - นามสกุล โดยมีทั้งชื่อจริง นามสกุล (ชื่อกลาง + ชื่อจริง) (นามสกุล + ชื่อจริง) และ (นามสกุล + ชื่อกลาง + ชื่อจริง) 2) คำสรรพนาม ได้แก่ บุรุษสรรพนาม คำเรียกญาติ และคำนามหรือคำชนิดอื่นๆ ที่ใช้เสมือนคำสรรพนาม 3) คำบอกอาชีพ/ตำแหน่ง 4) ชื่อของผู้ที่มีความสัมพันธ์เป็นญาติ เช่น ชื่อของสามี ชื่อของลูก ชื่อของหลาน 5) คำเรียกบุคคลแบบประสมระหว่าง (1) + (2) + (3) + (4) เช่น [คำบอกตำแหน่ง + ชื่อ] [คำบอกอาชีพ + นามสกุล + ชื่อ] เช่น bà giám đốc “ท่านผู้อำนวยการ (หญิง)” ông Kiên “คุณ Kiên” เป็นต้น และ 6) การละคำเรียกบุคคล หมายถึง ผู้พูดไม่ใช้คำเรียกบุคคลในขณะสนทนา

จากแนวคิดเกี่ยวกับส่วนประกอบและรูปแบบของคำเรียกบุคคลในภาษาทั้งสองดังกล่าวสามารถสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์รูปแบบของคำเรียกบุคคลในภาษาไทยและภาษาเวียดนามดังนี้

ส่วนประกอบของคำเรียกบุคคลในภาษาไทยและภาษาเวียดนามมี 9 ประเภท ได้แก่ 1) ชื่อ 2) คำเรียกญาติ 3) อาชีพ/ตำแหน่ง 4) สรรพนาม/คำนำหน้า 5) ยศ 6) คำนาม 7) นิยมสรรพนาม 8) คำวิเศษณ์ และ 9) กลุ่มคำ จากส่วนประกอบดังกล่าวประกอบเป็นรูปแบบของคำเรียกบุคคลในภาษาทั้งสองที่สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

1) คำเรียกบุคคลที่ประกอบจากส่วนประกอบเดียว เช่น ชื่อ คำเรียกญาติ อาชีพ/ตำแหน่ง สรรพนาม เป็นต้น

2) คำเรียกบุคคลที่ประกอบจากส่วนประกอบตั้งแต่ 2 ส่วนขึ้นไป เช่น [คำนำหน้า + ชื่อ] [ยศ + ชื่อ] [คำนำหน้า + คำเรียกญาติ] เป็นต้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากการใช้คำเรียกบุคคล

ในบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่สะท้อนจากการใช้ภาษาที่เรียกว่าแนววรรคศาสตร์ชาติพันธุ์ (Ethnosemantics) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากการใช้คำเรียกบุคคลที่ปรากฏในการสนทนาภายในครอบครัวของภาษาไทยและภาษาเวียดนาม การศึกษาตามแนววรรคศาสตร์ชาติพันธุ์คือการศึกษาคู่มือทางความหมายของคำในภาษาใดภาษาหนึ่งเพื่อให้เข้าใจความคิด การมองโลก รวมทั้งลักษณะทางวัฒนธรรมของคนที่พูดภาษานั้น นักภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่ เช่น Sapir (1921) และ Emmitt and Pollock (1997) ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ภาษากับวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและสะท้อนลักษณะของวัฒนธรรมออกมาให้เห็นโดยรูปแบบ ลักษณะการใช้ และความหมาย เมื่อเรามีความรู้เกี่ยวกับภาษาใดภาษาหนึ่งจะทำให้เข้าใจวัฒนธรรมของชนชาตินั้นมากขึ้น ในขณะเดียวกันเมื่อเรามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชนชาติหนึ่งจะทำให้เข้าใจการใช้ภาษาของชนชาตินั้นเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน

คำเรียกบุคคลในภาษาไทยและในภาษาเวียดนามเป็นส่วนหนึ่งของภาษาทั้งสองดังกล่าว ย่อมแสดงออกลักษณะทางวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษา เช่น Naksakul (1997: 2) ได้กล่าวถึงลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำสรรพนามในภาษาไทยว่า “วัฒนธรรมไทยที่สะท้อนออกมาจากคำสรรพนามมีหลายประการ เช่น การมีสัมมาคารวะ การรู้จักเดิกรู้จักผู้ใหญ่ ความอ่อนน้อมถ่อมตนและยกย่องให้เกียรติผู้อื่น การให้ความสำคัญกับชายหญิง ความผูกพันระหว่างครอบครัวและเครือญาติ...” นอกจากนั้นคำสรรพนามในแต่ละสถานการณ์ยังแสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง แสดงอารมณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แสดงค่านิยม

และแสดงความผันแปรของวัฒนธรรมอย่างไม่หยุดนิ่ง Tingsapat (1990: 64-65) กล่าวว่า ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาไทยได้สะท้อนลักษณะทางวัฒนธรรมของไทย 2 ประการ คือ อาวุโสหรือการเน้นความแตกต่างในเรื่องอายุ และการเน้นฝ่ายแม่หรือการถือกลุ่มญาติฝ่ายมารดาเป็นสำคัญ

4. การศึกษาคำเรียกบุคคลในภาษาไทยและภาษาเวียดนาม

งานวิจัยที่ศึกษารูปแบบคำเรียกบุคคลซึ่งเป็นคำเรียกผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ถูกกล่าวถึงในภาษาไทยที่ผ่านมาโดยมากเป็นงานวิจัยคำสรรพนาม คำบุรุษสรรพนาม คำเรียกญาติ และคำเรียกขาน อาทิ Cooke (1968) ศึกษาเปรียบเทียบคำสรรพนามและคำชนิดอื่นๆ ที่ใช้เหมือนคำสรรพนามในภาษาไทย พม่า และเวียดนาม Palakornkul (1972) ศึกษาการใช้คำสรรพนามในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ที่ถูกกำหนดด้วยปัจจัยด้านสังคมและความสัมพันธ์บนพื้นฐานของสังคมและวัฒนธรรมไทย Pengsombat (1990) ศึกษารูปแบบและลักษณะทางไวยากรณ์ของคำสรรพนามในภาษาไทยโชนและลักษณะทางสังคมที่ส่งผลต่อการเลือกใช้คำสรรพนามในภาษาไทยโชน Lemjinda (1991) ศึกษาแบบคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบัน Jiaphong (2010) ศึกษาคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย 4 ถิ่น Tingsapat and Prasithrathsint (1988) ศึกษาการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ Lotrakoolwat (1994) ศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศส เป็นต้น

นักภาษาศาสตร์ชาวเวียดนามหลายท่านได้ศึกษาคำเรียกบุคคลในภาษาเวียดนามโดยศึกษาลักษณะการใช้และความหมายของคำเรียกบุคคลในภาษาเวียดนามมากกว่าศึกษารูปแบบของคำเรียกบุคคลดังเช่นในภาษาไทย เช่น Nguyen Van Chien (1993) ได้ทำการศึกษาคำที่ใช้เป็นคำเรียกบุคคลและลักษณะการใช้คำเรียกบุคคลในภาษาเวียดนาม Bui Thi Minh Yen (2001) ศึกษาลักษณะการใช้คำเรียกบุคคลในภาษาเวียดนามที่ใช้ภายในครอบครัว ในโรงเรียน และในสถานที่ทำงานระหว่างคู่สนทนา Le Thanh Kim (2002) ศึกษาการใช้คำเรียกบุคคลในภาษาเวียดนามถิ่นต่างๆ Hoang Anh Thi (2001) ศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างและลักษณะการใช้ของคำเรียกบุคคลในภาษาญี่ปุ่นกับภาษาเวียดนามบนพื้นฐานของ

ปัจจัยด้านทัศนคติ สังคมและวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่นและเวียดนาม Pham Ngoc Ham (2008) ศึกษาเปรียบเทียบคำสรรพนามในภาษาจีนและในภาษาเวียดนาม เป็นต้น

จากเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคำเรียกบุคคลในภาษาไทยและคำเรียกบุคคลในภาษาเวียดนามดังกล่าว สามารถสรุปความได้ 2 ประเด็นดังต่อไปนี้

1) ชนิดของคำที่ใช้เป็นคำเรียกบุคคลในภาษาทั้ง 2 ดังกล่าว ได้แก่ คำสรรพนามและคำชนิดอื่นๆ ที่ใช้เหมือนคำสรรพนาม เช่น คำเรียกญาติ ชื่อคำบอกอาชีพหรือตำแหน่ง เป็นต้น รูปแบบของคำเรียกบุคคลในทั้งสองภาษามีจำนวนมากและสามารถแบ่งออกเป็น 2 แบบใหญ่ๆ ได้แก่ คำเรียกบุคคลที่เป็นคำเดี่ยว เช่น คำสรรพนาม คำเรียกญาติ ยศ อาชีพ/ตำแหน่ง ชื่อ เป็นต้น และคำเรียกบุคคลที่เป็นคำประสม เช่น [คำนำหน้า + คำบอกอาชีพ] เช่น คุณพยาบาล คุณตำรวจ [คำเรียกญาติ + ชื่อ] เช่น ป้าพริ่ง bà An “ยาย An” เป็นต้น

2) การใช้คำเรียกบุคคลในภาษาไทยสะท้อนให้เห็นลักษณะทางด้านสังคมและวัฒนธรรมไทยหลายประการ เช่น การให้ความสำคัญกับสถานภาพและฐานะทางสังคม ความเป็นมิตร เน้นเรื่องอาวุโสและความแตกต่างระหว่างวัย การยกย่องอาชีพครู นอกจากนั้นยังสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างสังคมถิ่นและสังคมเมือง ความอ่อนน้อมถ่อมตน ให้เกียรติผู้อื่น และเมตตาเอ็นดูผู้อื่น ความสัมพันธ์ใกล้ชิดของคนไทยในระหว่างภูมิภาค เป็นต้น ซึ่งเป็นผลงานการวิจัยของ Jiefen (2005) และ Jiaphong (2010) ตามลำดับ ในขณะที่ผลงานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกบุคคลในภาษาเวียดนามก็แสดงให้เห็นถึงลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของเวียดนามบางประการ กล่าวคือ เป็นสังคมระบบเครือญาติอย่างชัดเจน ให้ความสำคัญกับญาติโดยสายเลือดและญาติฝ่ายพ่อมากกว่าฝ่ายแม่ ให้เกียรติผู้อื่นโดยเฉพาะผู้อาวุโส นับถือผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าตน การใช้คำเรียกบุคคลในสังคมเมืองมีความซับซ้อนและหลากหลายกว่าในสังคมชนบทสะท้อนให้เห็นว่าการแบ่งอาชีพในสังคมเมืองมีความหลากหลายกว่าในสังคมชนบท ถึงแม้ผู้วิจัยบางท่านได้เสนอลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่สะท้อนจากการใช้คำเรียกบุคคลในภาษาไทยหรือในภาษาเวียดนาม หากแต่ผู้วิจัยส่วนใหญ่ยังไม่ได้วิเคราะห์ลักษณะต่างๆ

ดังกล่าวบนพื้นฐานของปัจจัยด้านประเพณีและวัฒนธรรมของไทยและเวียดนามร่วมกันอย่างเจาะลึกเพื่อแสดงให้เห็นความคล้ายคลึงและความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของประเทศทั้งสอง นอกจากนั้น ที่ผ่านมายังไม่พบงานวิจัยเรื่องใดที่ศึกษาลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านระบบคำเรียกบุคคลในภาษาไทยและภาษาเวียดนามร่วมกัน เพื่อให้เห็นลักษณะที่เหมือนและต่างกันในด้านวัฒนธรรมการใช้ภาษา รวมทั้งลักษณะร่วมกันทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของประเทศทั้ง 2 ซึ่งเป็นประเทศที่อยู่ในเขตภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกัน มีลักษณะทางด้านภูมิศาสตร์ที่คล้ายคลึงกัน หากแต่พูดภาษาต่างตระกูลกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ส่วนประกอบและรูปแบบของคำเรียกบุคคลในครอบครัวของภาษาไทยและภาษาเวียดนาม

ส่วนประกอบของคำเรียกบุคคลคือคำชนิดต่างๆ เช่น คำเรียกญาติ บรรพบุรุษ ชื่อ เป็นต้น ที่นำไปประกอบเป็นคำเรียกบุคคลเพื่อใช้เรียกผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ถูกกล่าวถึงในขณะสนทนา คำแต่ละชนิดที่จัดเป็นส่วนประกอบของคำเรียกบุคคลมีทั้งแบบคำมูล (หรือคำเดี่ยว) เช่น พี่ น้อง คุณ ฉัน เป็นต้น และแบบกลุ่มคำหรือคำประสมที่เกิดจากการนำเอาคำมูลที่ใช้ในการเรียกบุคคลตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมาประกอบเข้าด้วยกัน เช่น (คำเรียกญาติ + คำเรียกญาติ) เช่น พี่น้อง ลูกหลาน (คำนำหน้า + บรรพบุรุษ) เช่น ยายหนู เจ้าหล่อน เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ส่วนประกอบของคำเรียกบุคคลในครอบครัวของภาษาไทยและภาษาเวียดนามมี 8 ประเภทที่เหมือนกัน ได้แก่ คำเรียกญาติ ชื่อ อาชีพ/ตำแหน่ง บรรพบุรุษ/คำนำหน้า ยศ คำนาม กลุ่มคำ และนิยมสรรพนาม และอีก 1 ประเภทที่ปรากฏเฉพาะในภาษาเวียดนามคือ คำวิเศษณ์ รายละเอียดดังนี้

1) คำเรียกญาติ ได้แก่ คำที่ผู้พูดใช้เรียกบุคคลที่มีความสัมพันธ์เป็นญาติ และบุคคลที่ไม่มีความสัมพันธ์เป็นญาติหากผู้พูดได้เปรียบเทียบกับวัยหรืออายุกับญาติแท้ๆ ของตน เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง ông “ปู่, ตา” bà “ย่า, ยาย” anh “พี่ชาย” em “น้อง” เป็นต้น

2) ชื่อ ได้แก่ ชื่อเล่น ชื่อจริง หรือชื่อ - นามสกุล เช่น เมนี่ เก๋ Bông, Dương เป็นต้น

3) อาชีพ/ตำแหน่ง ได้แก่ คำบอกอาชีพหรือตำแหน่งของผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ถูกกล่าวถึง เช่น ตำรวจ อธิการบดี kỹ sư “วิศวกร”, trưởng phòng “หัวหน้าแผนก” เป็นต้น คำบอกอาชีพและตำแหน่งบางครั้งมีความหมายใกล้เคียงและคาบเกี่ยวกัน เช่น ผู้กำกับ quản lý “ผู้บริหาร” จึงมีการจัดคำบอกอาชีพและตำแหน่งอยู่ในกลุ่มเดียวกัน (Tingsapat and Prasithrathsint, 1988: 18)

4) บรรพบุรุษ/คำนำหน้า ได้แก่ บรรพบุรุษ คือคำที่ใช้เรียกแทนตัวผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ถูกกล่าวถึง เช่น ผม เธอ เรา tôi “ผม, ฉัน”, mình “เรา, ตัวเอง”, nó “มัน, เขา” เป็นต้น และคำนำหน้า คือคำบอกเพศหรือบอกสถานภาพทางสังคมของผู้ฟังหรือผู้ถูกกล่าวถึงที่ปรากฏอยู่หน้าส่วนประกอบอื่นของคำเรียกบุคคลซึ่งแฝงความหมายของความสนิทสนม ความเคารพนับถือ ยกย่องให้เกียรติ หรือแม้กระทั่งความดูหมิ่นที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟังหรือผู้ถูกกล่าวถึง เช่น คุณ ท่าน อี Ồ ngàì “ท่าน”, cô “คุณ-สำหรับผู้หญิง”, anh “คุณ-สำหรับผู้ชาย”, thàng “ไอ้” เป็นต้น ในภาษาไทยและภาษาเวียดนามต่างมีการใช้บรรพบุรุษบางคำเป็นคำนำหน้าส่วนประกอบอื่นของคำเรียกบุคคล เช่น คุณ ท่าน เป็นต้น ดังนั้นจึงมีการจัดสรรพบุรุษและคำนำหน้าอยู่ในกลุ่มเดียวกัน

5) ยศ คือคำบอกตำแหน่ง ฐานะ หรือชั้นของบุคคล เช่น จ่า หมวต คุณหญิง công nương “เจ้าหญิง”, công chúa “เจ้าหญิง, พระธิดา” เป็นต้น

6) คำนาม คือ คำระบุบุคคลที่เป็นผู้พูด ผู้ฟัง หรือผู้ถูกกล่าวถึง ซึ่งไม่ใช่คำเรียกญาติ ชื่อ หรือคำบอกอาชีพ/ตำแหน่งดังที่ได้กล่าวไว้ในข้อที่ 1-3 ข้างต้น เช่น เพื่อน เด็ก ผู้ใหญ่ khách “แขก”, gia đình “ครอบครัว” เป็นต้น

7) กลุ่มคำ หมายถึง ข้อความที่ใช้ระบุบุคคลที่เป็นผู้พูด ผู้ฟัง หรือผู้ถูกกล่าวถึง โดยการนำคำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมาประกอบเข้าด้วยกัน โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ กลุ่มคำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้พูดที่มีต่อตัวเอง ผู้ฟัง หรือผู้ถูกกล่าวถึง เช่น ที่รัก น้องรัก ยายตัวแสบ bảo bối của em “สุดที่รักของน้อง” đăm mát day “ไอ้พวกไม่ได้รับการอบรมสั่งสอน” เป็นต้น และกลุ่มคำที่

เป็นนามวลีหรือสรรพนามวลี เช่น เด็กสมัยนี้ เราสามคน anh bạn của anh “เพื่อนผู้ชายของพี่คนหนึ่ง” hai chúng ta “พวกเราสองคน” เป็นต้น

8) นิยมสรรพนาม คือ คำชี้เฉพาะเจาะจงที่ผู้พูดใช้เรียกตนเองหรือเรียกผู้ฟังในการสนทนา เช่น นี่ นั่น đây “นี่”, đó “นั่น”

9) คำวิเศษณ์ ส่วนประกอบของคำเรียกบุคคลที่เป็นคำวิเศษณ์ปรากฏเฉพาะในภาษาเวียดนามเท่านั้น คำวิเศษณ์ที่ใช้เป็นส่วนประกอบของคำเรียกบุคคลในภาษาเวียดนามเป็นคำบอกลักษณะ เช่น bé “เล็ก”, nhỏ “เล็ก”, lão “แก่” หรือคำบอกลำดับ (โดยมากจะหมายถึงลำดับของลูกในครอบครัว) เช่น Hai “สอง”, Ba “สาม”, Tư “สี่”² เป็นต้น

จากส่วนประกอบทั้งหมด 9 ประเภทดังกล่าวประกอบเป็นคำเรียกบุคคลที่มีรูปแบบอย่างหลากหลายในภาษาไทยและในภาษาเวียดนามโดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 แบบหลักๆ ได้แก่ 1) คำเรียกบุคคลที่ประกอบด้วยส่วนประกอบเดียว เช่น คำเรียกญาติ ชื่อ อาชีพ/ตำแหน่ง สรรพนาม เป็นต้น และ 2) คำเรียกบุคคลที่มีส่วนประกอบตั้งแต่ 2 ส่วนขึ้นไป ซึ่งเป็นการประกอบจากส่วนประกอบทั้งหมด 7 ประเภท ได้แก่ คำเรียกญาติ ชื่อ คำนำหน้า/สรรพนาม อาชีพ/ตำแหน่ง คำนามกลุ่มคำ และคำวิเศษณ์ เช่น [คำเรียกญาติ + ชื่อ] เช่น พี่พิมพ์ ลุงซู ป้าชิน di Lan “น้ำ Lan”, em Dũng “น้อง Dũng” [คำนำหน้า + คำเรียกญาติ] เช่น คุณปู่ คุณตา

² ในภาษาเวียดนามถิ่นเหนือ การใช้คำบอกลำดับเพื่อเรียกลูกจะเรียกตามตัวเลข คือ Cũ “คนโต”, Hai “สอง”, Ba “สาม”, Tư “สี่” เป็นต้น ส่วนในภาษาเวียดนามถิ่นกลางและถิ่นใต้ การใช้คำบอกลำดับเพื่อเรียกลูกจะเรียกไม่ตรงตามตัวเลข คือ Hai “สอง, คนโต”, Ba “สาม, คนที่สอง”, Tư “สี่, คนที่สาม”, Năm “ห้า, คนที่สี่” เป็นต้น (Nguyen Thi Hau, 2016) กล่าวไว้ที่มาของการนำเลขสอง Hai “สอง” มาใช้เรียกลูกคนโตของคนเวียดนามถิ่นกลางและถิ่นใต้สามารถอธิบายจากเหตุการณ์เมื่อปี ค.ศ. 1558 เจ้าเหงียนหว่าง “Nguyễn Hoàng” ได้เข้าไปปกครองทางภาคกลางและภาคใต้ของเวียดนาม นับเป็นจุดเริ่มต้นการขยายพื้นที่ลงไปทางใต้ของเวียดนามอย่างเป็นทางการ เจ้าเหงียนหว่าง เป็นลูกคนที่สองของเจ้าเหงียนกิม “Nguyễn Kim” ดังนั้นเพื่อแสดงความเคารพนับถือต่อท่าน ประชาชนทางภาคกลางและภาคใต้จึงเรียกลูกคนโตของตนว่า Hai “ที่สอง” ส่วนลูกคนที่สองไปก็รับจากเลข Hai “สอง” คือ Ba “สาม, คนที่สอง”, Tư “สี่, คนที่สาม” เป็นต้น นอกจากนี้ก็มีข้อสันนิษฐานว่า ในการอพยพย้ายถิ่นของคนเวียดนามจากภาคเหนือลงไปยังภาคกลางและภาคใต้ anh Cũ “ลูกชายคนโต” จะต้องอยู่บ้านดูแลพ่อแม่ ส่วนลูกคนที่สองหรือที่สามสามารถอพยพไปอยู่ที่อื่นได้ เมื่อไปอยู่ที่อื่นแล้ว ลูกคนที่สองกลายเป็นพี่คนโต ดังนั้นจึงมีการเรียกลูกคนโตว่า Hai “ที่สอง”

ông cữu “คุณน้าชาย” (โดย ông “ปู่, ตา, คำเรียกผู้ชายที่มีอายุอยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป” + cữu “น้าชาย”), bà dì “คุณน้าสาว” (โดย bà “ย่า, ยาย, คำเรียกผู้หญิงที่มีอายุอยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป” + dì “น้าสาว”) [คำนำหน้า + ชื่อ + สรรพนาม] เช่น คุณรสเธอ ไร่ศราวุธมัน thăng Định nó “ไร่ Dinh มัน” cái Hào nó “ยาย Hao เขา” เป็นต้น

2. ลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากการใช้คำเรียกบุคคลในครอบครัวในภาษาไทยและภาษาเวียดนาม

การใช้คำเรียกบุคคลที่ปรากฏในการสนทนาภายในครอบครัวของภาษาไทยและภาษาเวียดนาม ปัจจุบันสะท้อนให้เห็นลักษณะทางวัฒนธรรมหลายประการที่เหมือนกันของคนในสองประเทศ อาทิ ให้ความสำคัญนับถือผู้อาวุโส ยกย่องผู้อื่น ความอ่อนน้อมถ่อมตน ในขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นถึงความต่างกันในด้านความคิดและโลกทัศน์ของคนไทยและคนเวียดนาม รายละเอียดมีดังนี้

1) การเคารพนับถือผู้อาวุโส

ความเคารพนับถือผู้อาวุโสถือเป็นลักษณะร่วมกันทางวัฒนธรรมประการหนึ่งของคนไทยและคนเวียดนามเนื่องจากสังคมไทยและสังคมเวียดนามแต่เดิมต่างเป็นสังคมเกษตรและอาชีพหลักของคนในสังคมทั้งสองคือเกษตรกร ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องการประสบการณ์มากกว่าอาชีพอื่นๆ เหมือนในสังคมปัจจุบัน การทำไร่ทำนาและการดำเนินชีวิตของคนไทยและคนเวียดนามสมัยก่อนมักจะปฏิบัติตามความรู้อุสและประสบการณ์ที่สืบทอดมาจากปู่ย่าตายายและบรรพบุรุษ ดังนั้นความรู้และประสบการณ์จากผู้ใหญ่หรือผู้อาวุโสจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับผู้เยาว์หรือคนรุ่นหลัง ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้เกิดธรรมเนียมว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าต้องให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโส โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่ให้ความรู้และประสบการณ์แก่ตน ความเคารพนับถือผู้อาวุโสของคนไทยและคนเวียดนามได้แสดงออกให้เห็นจากการใช้คำเรียกบุคคลระหว่างเครือญาติในภาษาทั้งสอง กล่าวคือ เมื่อต้องการพูดสื่อสารกับผู้อาวุโสหรือญาติผู้ใหญ่คนไทยมักจะใช้คำเรียกบุคคลที่มีคำ คุณ หรือ ท่าน เป็นส่วนประกอบนำหน้าส่วนประกอบอื่นตามรูปแบบ [คำนำหน้า + คำเรียกญาติ] [คำนำหน้า + คำเรียกญาติ + สรรพนาม] [คำนำหน้า + ชื่อ] เป็นต้น โดย

คุณ หรือ ท่าน นั้นต่างแฝงความหมายของความสุภาพ เคารพ ยกย่องและให้เกียรติผู้ฟังหรือผู้ถูกกล่าวถึง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Iemjinda (1991: 73-75) เช่น คุณพ่อ คุณตาชาติ คุณปู่ท่าน นอกจากนั้นคนไทยยังมีการใช้คำเรียกบุคคลแทนบุคคลที่สามซึ่งอาจจะเป็นลูกหรือหลานของตน โดยลักษณะประการนี้คล้ายคลึงกับภาษาเวียดนาม เช่น ผู้เป็นลูกจะเรียกพ่อหรือแม่ของตนว่า ตา ยาย ông “ปู่/ตา” bà “ย่า/ยาย” (เรียกนำเพื่อให้ลูกของตนเรียกตามและภายหลังก็เรียกตามลูกไปโดยปริยาย) หรือ cu “ทวด” (เรียกนำเพื่อให้หลานของตนเรียกตามและภายหลังก็เรียกตามหลานไปโดยปริยาย) การใช้คำเรียกผู้ฟังตามบุคคลที่สามดังกล่าวนอกจากแฝงความหมายของการแบ่งรุ่นและศักดิ์ของญาติแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงความเคารพในสถานภาพของบุคคลผู้นั้นอีกด้วย ดังเช่น Luong Thi Hien (2007: 30-31) ได้กล่าวว่า การเลือกใช้คำเรียกบุคคลแทนลูกหรือหลานของตนเป็นกลยุทธ์ของผู้ใช้ภาษาที่นอกจากเป็นการยกย่องสถานภาพและบทบาทของผู้ฟังแล้ว ยังทำให้ผู้ฟังตระหนักถึงสถานภาพและอำนาจของตนในครอบครัวใหญ่ที่มีทั้งลูก หลาน และเหลนด้วย

2) ความเอ็นดูเด็กหรือผู้น้อย

ความเอ็นดูเด็กหรือผู้น้อยก็เป็นอีกลักษณะหนึ่งทางวัฒนธรรมที่เหมือนกันของคนไทยและคนเวียดนามที่เกิดจากลักษณะทางสังคมแบบระบบเครือญาติ กล่าวคือ คนไทยและคนเวียดนามนับตั้งแต่โบราณกาลได้อาศัยร่วมกันเป็นหมู่บ้านบนพื้นฐานของระบบเครือญาติซึ่งเป็นระบบสังคมที่มีการผูกพันกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวหรือวงศ์ตระกูลเดียวกัน ภายในครอบครัวหนึ่งจะมีสมาชิกที่อาศัยอยู่ด้วยกันหลายรุ่นโดยมีผู้ใหญ่จะเป็นคนดูแล ช่วยถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้ผู้ผู้น้อยปฏิบัติตามเพื่อครอบครัวมีความสุขและยั่งยืน ดังนั้นผู้ใหญ่ก็จะแสดงความรักความเอ็นดูต่อผู้น้อย ลักษณะทางวัฒนธรรมดังกล่าวได้สะท้อนจากการใช้คำเรียกบุคคลระหว่างเครือญาติในภาษาทั้งสอง กล่าวคือ ญาติผู้ใหญ่จะใช้คำเรียกบุคคลหลายรูปแบบเพื่อเรียกญาติผู้น้อย อาทิ ชื่อ (เช่น วิน ปลา Durong, Linh) ซึ่งแฝงความหมายของความสนิทสนม (Tingsapat and Prasithrathsint, 1988: 71) คำเรียกญาติ (เช่น ลูก con “ลูก”, cháu “หลาน”)

สรรพนาม (เช่น หมู may “เอ็ง, มึง”) [คำนำหน้า + ชื่อ] (เช่น พ่อธรรม ยายปาน thàng Hoàng “เจ้า Hoàng”, cái Dương “ยาย Dương”) [คำเรียกญาติ + ชื่อ] (เช่น ลูกปลา น้องภรณ์) เป็นต้น ซึ่งการใช้รูปแบบ [คำนำหน้า + ชื่อ] สะท้อนให้เห็นความเอ็นดูที่ผู้ใหญ่มีต่อเด็กหรือผู้น้อยอย่างชัดเจนที่สุด กล่าวคือ ส่วนประกอบที่เป็นคำนำหน้านั้นมักจะเป็นคำที่แฝงความหมายของความสนิทสนม เช่น เจ้า ไ้ หมู ตา ยาย cái “แม่, ยาย, ไ้”, thàng “ไ้, เจ้า, พ่อ, ตา”, con “อี” เป็นต้น นอกจากนี้ การใช้คำเรียกบุคคลที่เป็นเด็กในภาษาไทยโดยใช้รูปแบบ [คำเรียกญาติ + ชื่อ] ซึ่งคำเรียกญาติในรูปแบบดังกล่าวมักจะเป็นคำ น้อง นอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงการแบ่งรุ่นของผู้ฟังหรือผู้ถูกกล่าวถึงว่าเป็นญาติผู้น้อยแล้ว ยังแฝงความหมายของความเอ็นดูที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟังหรือผู้ถูกกล่าวถึงอีกด้วย

3) ความอ่อนน้อมถ่อมตนและยกย่องให้เกียรติผู้อื่น

การใช้คำเรียกบุคคลระหว่างเครือญาติในภาษาไทยและภาษาเวียดนามยังสะท้อนให้เห็นลักษณะทางวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศอีกประการหนึ่งคือ การยกย่องผู้อื่นและในขณะเดียวกันก็แสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนด้วย ในภาษาไทยมักจะเห็นลักษณะเช่นนี้จากการใช้คำเรียกบุคคลระหว่างญาติที่เกี่ยวข้องกันโดยการแต่งงาน (เช่น ระหว่างน้องของสามีกับพี่สะใภ้ ระหว่างพี่ของภรรยา กับน้องเขย เป็นต้น) โดยมีการใช้ คุณ ที่แฝงความหมายของความยกย่อง ให้เกียรติผู้อื่นเป็นคำนำหน้าชื่อ เช่น คุณรส คุณช้าง คุณไผ่ เป็นต้น และจะเรียกตนเองด้วยชื่อ เช่น ชินี พิมพ์ หรือใช้สรรพนาม เช่น ผม ฉัน ซึ่งแฝงความหมายของความอ่อนน้อมถ่อมตนและสนิทสนมในขณะเดียวกัน เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างญาติโดยการแต่งงานไม่มีความแน่นแฟ้น และไม่มีความสนิทสนมคุ้นเคยเหมือนความสัมพันธ์ระหว่างญาติทางสายเลือดซึ่งอาจจะเกิดและเติบโตมาด้วยกันภายในครอบครัวเดียวกัน ดังนั้นถึงแม้มีศักดิ์เป็นญาติผู้ใหญ่กว่าผู้ฟังก็ตาม แต่ผู้ใช้ภาษาก็จำเป็นต้องเลือกใช้คำเรียกบุคคลที่มีความหมายแฝงของความเคารพนับถือ ยกย่อง ให้เกียรติผู้ฟัง และอ่อนน้อมถ่อมตนในขณะเดียวกัน สำหรับภาษาเวียดนามปรากฏการใช้คำเรียกพี่น้อง (ทั้งพี่น้องแท้ๆ หรือพี่น้องโดยการเกี่ยวดอง) จะใช้ตามคำเรียกตามลูกของตน เช่น เรียกพี่ชายหรือพี่สาวของตนว่า bác “ลุง/ป้า” เรียกน้อง

ชายว่า chú “อา (ผู้ชาย)” หรือ cùn “น้าชาย” เป็นต้น ซึ่งแฝงความหมายของความเคารพ ยกย่องและให้เกียรติผู้ฟังหรือผู้ถูกกล่าวถึงเช่นเดียวกันในภาษาไทย อย่างไรก็ตามก็ตามจากข้อมูลที่ปรากฏพบว่า การใช้คำเรียกผู้ฟังตามลูกหรือหลานของตนในภาษาเวียดนามมีลักษณะต่างกับภาษาไทย กล่าวคือ คนไทยจะเรียกผู้ฟังตามคำเรียกของบุคคลที่สาม (ที่เป็นลูก) เมื่อบุคคลที่สาม (คือลูก) ปรากฏตัวร่วมอยู่ในวงสนทนาด้วยเท่านั้น แต่สำหรับคนเวียดนามแล้ว เมื่อมีลูกแล้ว ผู้ใหญ่ในครอบครัวจะเปลี่ยนการใช้คำเรียกบุคคลที่เป็นเครือญาติตามลูกของตน โดยมีสาเหตุ 2 ประการ ดังที่ Hoang Anh Thi (2001: 78-82) ได้อธิบายไว้ว่า หนึ่ง เพื่อเป็นแบบอย่างให้เด็กเรียกตาม ประการที่สองเพื่อผู้ที่ใช้ภาษา มีความสะดวกสบายในการพูดสื่อสารเนื่องจากผู้พูดสามารถรักษาระยะในการสนทนากับผู้ฟังอย่างเหมาะสม ไม่ต้องเรียกผู้ฟังตามความสัมพันธ์อย่างตรงไปตรงมาซึ่งลักษณะประการนี้ถือเป็นเอกลักษณ์ประการหนึ่งของคนเอเชีย คือ อ้อมค้อม อ่อนโยน และหลีกเลี่ยงความขัดแย้งเพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้แน่นแฟ้น

4) ความแตกต่างด้านความคิดของคนไทยและคนเวียดนาม

การใช้คำเรียกบุคคลในการสนทนาภายในครอบครัวของภาษาไทยและภาษาเวียดนามได้สื่อถึงความแตกต่างทางด้านความคิดของคนในสองประเทศอีกด้วย กล่าวคือ คนไทยให้ความสำคัญกับเรื่องอายุและความสนิทสนมในขณะที่คนเวียดนามให้ความสำคัญกับเรื่องศักดิ์ของความเป็นญาติ ลักษณะความคิดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนจากการใช้คำเรียกบุคคลระหว่างสามีกับภรรยา หรือระหว่างญาติที่อยู่ในรุ่นเดียวกัน คำเรียกบุคคลระหว่างสามีกับภรรยาในภาษาไทยมีรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การเรียกชื่อ เช่น ชินี ไผ่ กุล ช้าง นุช คำเรียกญาติ เช่น พี่ คำสรรพนาม เช่น คุณ เธอ ฉัน ผม [คำเรียกญาติ + ชื่อ] เช่น พี่ธรรม [คำนำหน้า + ชื่อ] เช่น คุณภาพ คุณรส เป็นต้น ส่วนการเลือกใช้คำเรียกสามีหรือภรรยานั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านอายุและความคุ้นเคยสนิทสนมระหว่างสามีภรรยาแต่ละคู่ สำหรับคนเวียดนาม ผู้เป็นสามีจะถือว่ามีสถานภาพสูงกว่าผู้เป็นภรรยา ภรรยาจะเรียกตัวเองว่า em “น้อง” และเรียกสามีว่า anh “พี่” เสมอถึงแม้ในบางครอบครัวผู้เป็นภรรยาจะมีอายุมากกว่าหรือเท่ากับสามีก็ตาม ซึ่งคำ em “น้อง”

แฝงความหมายของการแบ่งรุ่นที่ต่ำกว่าและมีศักดิ์เป็นญาติผู้น้อย ส่วน anh “พี่” แฝงความหมายของการแบ่งรุ่นที่สูงกว่าและมีศักดิ์เป็นญาติผู้ใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากการตามประเพณีของคนเวียดนาม ผู้เป็นภรรยาต้องให้ความเคารพนับถือสามีซึ่งเปรียบเหมือนญาติผู้ใหญ่อีกคนของตน ในขณะเดียวกันผู้เป็นสามีถือว่ามีสิทธิ์และศักดิ์ในฐานะญาติผู้ใหญ่สูงกว่าภรรยาของตนซึ่งเป็นอีกหนึ่งลักษณะทางด้านความคิดตามความเชื่อของลัทธิขงจื๊อ ดังที่ Truong Thi Diem (2002: 104) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะทางวัฒนธรรมของสังคมที่นับถือพ่อเป็นใหญ่และอิทธิพลจากลัทธิขงจื๊อได้กำหนดให้ผู้เป็นภรรยามีสถานภาพต่ำกว่าผู้เป็นสามี นอกจากนี้ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสถานภาพหรือหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนของครอบครัว ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงด้านการใช้คำเรียกบุคคลระหว่างสามีกับภรรยาด้วยเช่นกัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ปรากฏในทั้งภาษาไทยและในภาษาเวียดนาม กล่าวคือ เมื่อมีลูก นอกจากการใช้คำเรียกบุคคลที่เดิมเคยใช้อยู่แล้ว คู่สามีภรรยาจะเรียกกันด้วยคำเรียกญาติ เช่น พ่อ แม่ หรือรูปแบบ [คำเรียกญาติ + สรรพนาม] เช่น bố nó “พ่อเขา”, mẹ nó “แม่เขา” เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะเป็นแบบอย่างในการเรียกพ่อหรือแม่ให้ลูกๆ แล้ว ยังสะท้อนให้เห็นว่าทั้งคนไทยและคนเวียดนามต่างให้ความสำคัญกับสถานภาพและหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนภายในครอบครัว ซึ่งประเด็นนี้สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ Hoang Anh Thi (2001: 82-83)

ประเด็นเกี่ยวกับเรื่องการแบ่งรุ่นและถือศักดิ์ของญาติพบว่า ในภาษาเวียดนามสะท้อนจากการใช้คำเรียกบุคคลระหว่างญาติที่อยู่ในรุ่นเดียวกัน เช่น ระหว่างพี่และน้องหรือระหว่างลูกของพี่กับลูกของน้อง กล่าวคือ ในครอบครัวของคนเวียดนาม ผู้ที่เกิดก่อนจะถือศักดิ์เป็นพี่และมีหน้าที่ดูแลน้องแทนพ่อแม่ ส่วนผู้ที่เกิดหลังจะถือศักดิ์เป็นน้องมีหน้าที่ต้องเชื่อฟังตามพี่ ในด้านภาษาผู้เป็นพี่จะใช้คำเรียกแทนตนเองว่า anh “พี่ชาย” หรือ chi “พี่สาว” ส่วนผู้เป็นน้องจะใช้คำเรียกแทนตนเองว่า em “น้อง” ในระบบเครือญาติโดยทั้งญาติทางสายเลือดและญาติโดยการแต่งงานต้องมีการใช้คำเรียกบุคคลตามศักดิ์ของญาติอย่างเข้มงวด กล่าวคือ ผู้ที่เป็นลูกของญาติผู้พี่จะมีศักดิ์เป็นพี่เสมอ ในขณะเดียวกันผู้ที่เป็นลูกของญาติผู้น้องจะมีศักดิ์เป็นน้องเสมอถึงแม้บางทีลูกของน้องจะมีอายุมากกว่าลูกของพี่หลายปี

ดังเช่นสุภาษิตที่ว่า bé nhưng con nhà bác, lớn xác nhưng con nhà chú ที่แปลว่า ถึงแม้ยังเล็กแต่เป็นลูกของญาติผู้ใหญ่ ถึงแม้โตกว่าแต่เป็นลูกของญาติผู้น้อง การใช้คำเรียกบุคคลระหว่างพี่สะใภ้ น้องสะใภ้ พี่เขย น้องเขย กับพี่น้องฝ่ายสามี หรือฝ่ายภรรยานั้นก็ต้องปฏิบัติตามแบบเดียวกันระหว่างพี่น้องแท้ๆ กล่าวคือ ถึงแม้จะมีอายุมากกว่าผู้ฟัง หากแต่ผู้เป็นน้องต้องเรียกพี่สะใภ้ พี่เขย พี่ชายหรือพี่สาว ของภรรยาว่า chi “พี่ (สาว)” หรือ anh “พี่ (ชาย)” เสมอ ลักษณะการใช้คำเรียกบุคคลดังกล่าวค่อนข้างต่างกับภาษาไทย จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การใช้คำเรียกบุคคลระหว่างพี่น้อง ทั้งพี่น้องแท้ๆ หรือลูกพี่ลูกน้อง หรือพี่น้องฝ่ายสามี หรือภรรยาในภาษาไทยขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านอายุและความคุ้นเคยสนิทสนมมากกว่า เรื่องศักดิ์ของญาติดังเช่นในภาษาเวียดนาม

สรุป

การใช้คำเรียกบุคคลภายในครอบครัวของภาษาไทยและภาษาเวียดนาม ถือว่าเป็นตัวแทนของการใช้คำเรียกบุคคลในสังคม เนื่องจากสังคมไทยและเวียดนามต่างเป็นสังคมแบบระบบเครือญาติ ดังนั้นการวิเคราะห์คำเรียกบุคคลที่ใช้ภายในครอบครัวในทั้งภาษาไทยและภาษาเวียดนามจึงทำให้มองเห็นรูปแบบของการใช้คำเรียกบุคคลในสังคมทั้งสองประเทศ นอกจากนั้นการใช้คำเรียกบุคคลในครอบครัวในภาษาไทยและภาษาเวียดนามปัจจุบันยังแสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมของไทยและเวียดนามนั้นไม่แตกต่างกันมากนัก อาทิ คนไทยและคนเวียดนามต่างเคารพนับถือผู้อาวุโส ยกย่องผู้อื่น เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน มีความเมตตาปราณี ผู้ที่มีอายุน้อยกว่า อย่างไรก็ตาม คนไทยเน้นความสำคัญกับเรื่องอายุและความสนิทสนมระหว่างบุคคล ในขณะที่คนเวียดนามเน้นเรื่องการแบ่งรุ่นและศักดิ์ของญาติเป็นประเด็นสำคัญ สำหรับการวิเคราะห์คำเรียกบุคคลในการสนทนาระหว่างเครือญาติภายในครอบครัวอันเนื่องมาจากความแตกต่างด้านสังคม ประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศทั้งสอง กล่าวคือ ในสังคมสมัยก่อน ไม่ว่าจะอยู่ในครอบครัวแบบขยายหรือครอบครัวเดี่ยว คนไทยก็จะปลุกบ้านอยู่ในละแวกใกล้กันหรือในหมู่บ้านเดียวกันกับ

ญาติของตน ผู้เป็นเครือญาติกันจะคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติในสังคมสมัยก่อนจึงมีความเหนียวแน่นมาก โดยผู้อาวุโสจะมีบทบาทสำคัญเนื่องจากเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าผู้ที่อ่อนอาวุโส ดังนั้นอายุจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาการใช้คำเรียกบุคคลในภาษาไทย แต่ในปัจจุบันครอบครัวของไทยส่วนมากจะมีลักษณะของครอบครัวเดี่ยว ญาติพี่น้องก็ไม่ได้อาศัยอยู่ใกล้กันเหมือนดังแต่ก่อน ดังนั้นบทบาทของผู้อาวุโสจึงลดลงไปจากเดิม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นเครือญาติกันนับวันยิ่งห่างกันออกไป ดังนั้นในการใช้คำเรียกบุคคลระหว่างญาติที่มีอายุใกล้เคียงกันในภาษาไทยจึงพบว่า ผู้ใช้จะพิจารณาจากปัจจัยด้านความสนิทสนมเป็นหลัก ส่วนสังคมเวียดนามเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจีน คนเวียดนามจึงให้ความสำคัญกับเรื่องของตระกูลมากกว่าครอบครัว (Dao Duy Anh, 1951: 105-108) ทุกคนที่ถือศักดิ์เป็นญาติกันเมื่อมีบรรพบุรุษคนเดียวกัน ทุกปีผู้ชายทุกคนในตระกูลจะต้องรวมตัวกันเพื่อทำพิธี เช่นไหว้บรรพบุรุษผู้ก่อตั้งวงศ์ตระกูลขึ้นมา ดังนั้นการถือศักดิ์ของญาติแต่ละคนจึงมีบทบาทสำคัญในการรักษาวงศ์ตระกูลให้สืบเนื่องต่อไป การถือศักดิ์เป็นญาติกันดังกล่าวไม่ใช่เพียงปฏิบัติกับคนในครอบครัวเท่านั้น หากแต่ต้องปฏิบัติกับคนที่อยู่ในวงศ์ตระกูลอีกด้วย ปัจจุบันนี้ ถึงแม้สังคมเวียดนามได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทว่าจารีตประเพณีเกี่ยวกับเรื่องการถือศักดิ์เป็นญาติภายในตระกูลก็ยังมีปฏิบัติกันอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในการใช้คำเรียกบุคคลระหว่างเครือญาติ คนเวียดนามจึงต้องพิจารณาจากเรื่องศักดิ์ของญาติเป็นหลัก นี่คือความแตกต่างของวัฒนธรรมการเรียกขานกันในระบบเครือญาติของภาษาไทยและภาษาเวียดนาม

References

- Bui Thi Minh Yen. (2001). *Tu xung ho trong gia dinh den xung ho ngoai xa hoi cua nguoi Viet*. (In Vietnamese) [From addressing in family to addressing in society of Vietnamese]. Luan an, Hanoi: Vien Ngon ngu hoc.
- Cooke, Joseph R. (1968). *Pronominal reference in Thai, Burmese, and Vietnamese*. Berkeley: University of California Press.

- Dao Duy Anh. (1951). *Viet Nam van hoa su cuong*. (In Vietnamese) [Outline history of Vietnamese culture]. Sai Gon: NXB Bon Phuong.
- Emmit, M. and Pollock, J. (1997). *Language and learning: An introduction for teaching*. Melbourne: Oxford University Press.
- Hoang Anh Thi. (2001). *So sanh nghi thuc giao tiep tieng Nhat va tieng Viet: Qua tu ngu xung ho*. (In Vietnamese) [Comparison of communication etiquette in address terms on Japanese and Vietnamese]. Luan an, Hanoi: Truong DHKHXH&NV, Dai hoc Quoc gia Ha Noi.
- Iemjinda, M. (1991). *Wiwatthanakan khong rabop kham burudsappanam tang tae samai Sukhothai-samai padjubun*. (In Thai) [The evolution of personal pronouns system from Sukhothai period to present]. Master thesis in Linguistics, Thammasat University.
- Jiaphong, Suchada. (2010). *Kan sueksa priabthiab kham burudsappanam nai pasa Thai see thin*. (In Thai) [A comparative study of personal pronouns in the four Thai dialects]. Ph.D. Dissertation. Bangkok: Silpakorn University.
- Jiefen, Ding. (2005). *Kan priabthiab kan chai khamriakkhan nai pasa Thai kab pasa Jin*. (In Thai) [A comparison of the use of address terms in Thai and Chinese]. Master Thesis of Thai language and literature. Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Mai Ngoc Chu. (1999). *Van hoa Dong Nam A*. (In Vietnamese) [Southeast Asian culture]. NXB DHQG Ha Noi.
- Le Thanh Kim. (2002). *Tu xung ho va cach xung ho trong cac phuong ngu tieng Viet*. (In Vietnamese) [Address terms and addressing in Vietnamese dialects]. Luan an, Hanoi: Vien Ngon ngu hoc.
- Le Thi Lien. (2008). *Tinh "thong nhat trong da dang" cua van hoa truyen thong Dong Nam A*. (In Vietnamese) [The unity in diversity" of traditional cultures in Southeast Asia]. *Tap chi Nghien cuu Dong Nam A*. (8): 36-47.
- Lotrakoolwat, J. (1994). *Kan priabthiab kan chai khamriakkhan nai pasa Thai kab pasa Farangseth* (In Thai). [A comparison of the use of address terms in Thai and French]. Master Thesis in Linguistics. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Luong Thi Hien. (2007). *Tim hieu gia tri van hoa - quyen luc duoc danh dau bang hanh vi xung ho trong giao tiep gia dinh nguoi Viet*. (In Vietnamese). [Studying on culture and power values that were reflected by address behavior in Vietnamese families]. *Tap chi Khoa hoc, DHSP Ha Noi*.
- Naksakul, K. (1997). *Sappanam nai pasa Thai sathon wattanatham Thai*. (In Thai). [Thai culture are reflected by Thai pronouns]. *Chotmaikhao Rajabandityasathan*, 7 (73): 2.

- Nguyen Van Chien. (1993). *Tu xung ho trong tieng Viet*. (In Vietnamese) [Address terms in Vietnamese], *Tap chi Khoa hoc, Truong Dai hoc Tong hop Ha Noi*. (3), 8-13.
- Palakornkul, Angkab. (1972). *A Socio-linguistic Study of Pronominal Strategy in Spoken Bangkok Thai*. Ph.D. Dissertation, University of Texas at Austin.
- Pengsombat, Suree. (1990). *A study of pronominal usage in spoken Tai song*. Master Thesis in Linguistics. Nakhonpathom: Mahidol University.
- Pham Ngoc Ham. (2008). *Dac diem cua dai tu nhan xung tieng Han (so sanh voi tieng Viet)*. (In Vietnamese) [A comparative study of the main features of personal pronouns in Chinese and Vietnamese]. *De tai khoa hoc*. Truong Dai hoc Ngoai ngu-Dai hoc Quoc gia Ha Noi.
- Phan Thi Phuong Dung. (2004). *Cac Phuong tien ngon ngu bieu thi tinh le phep trong giao tiep tieng Viet*. (In Vietnamese) [Patterns of polite expressions in Vietnamese communication]. Luan an. Hanoi: Vien Ngon ngu hoc.
- Sapir, E. (1921). *Language: An Introduction to the Study of Speech*. New York: Harcourt, Braces. Retrieved August 25, 2016 from <http://www.ugr.es/~fmanjon/Sapir,%20Edward%20-%20Language,%20An%20Introduction%20to%20the%20Study%20of%20Speech.pdf>
- Tingsapat, Kanlaya and Prasithratsint, Amara. (1988). *Kanchai khamriakkhan nai pasa Thai samai krung Ratanakosin*. (In Thai) [The use of address terms in Thai during the Ratanakosin period]. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Truong Thi Diem. (2002). *Tu xung ho co nguon goc danh tu than toc trong giao tiep tieng Viet*. (In Vietnamese) [Address terms originated in kinship noun in Vietnamese communication]. Luan an, Vinh: Dai hoc Vinh.
- Singnoi, Unchalee. (2005). *Sakonlak lae ekaluk khong pasa lae watthanatham: sing amnuay lae upasak nai kan sampat pasa*. (In Thai) [Universal and unique of language and culture: the advantages and disadvantages of language approach]. Retrieved October 25, 2014, from http://www.human.nu.ac.th/jhnu/file/journal/1102_20_71_41_30_1-1-2-23pdf

